



# **Kotitaloustyö ja ILO:n kotitaloustyöyleissopimuksen 189 merkitys**

Merita Jokela

19.9.2019

**Seminaari ILO:n 100-vuotisen taipaleen kunniaksi**

**Lapin yliopisto**

# Kotitaloustyön laajuus ja merkitys

- Kotitalouksissa tapahtuva **palkattu koti- ja hoivatyö**
- ILO:n mukaan maailmassa on ainakin 67 miljoonaa kotitaloustyöntekijää
- Kotiapulaisten paluu?
  - **Maailmanlaajuisesti kasvava ilmiö**, joka kytköksissä mm. väestön ikääntymiseen sekä naisten työssäkäynnin, maahanmuuton ja taloudellisen eriarvoisuuden kasvuun

# Kotitaloustyö numeroina

- 67 miljoonaa työntekijää
- 80 % naisia
- 17% maahanmuuttajia
- Brasiliassa ja Etelä-Afrikassa ala työllistää jopa 16% työssäkäyvistä naisista
- EU:ssa ainakin 2,5 miljoonaa kotitaloustyöntekijää



# Kotitaloustyön haasteet

- Yksi **heikoimmassa asemassa** olevista ammattiryhmistä 2000-luvun työmarkkinoilla
  - Työntekijät yleensä maahanmuuttajia, pitkäaikaistyöttömiä tai nuoria, jotka etsivät ensimmäistä työpaikkaa
  - **Työpaikkana kotitalous**, minkä vuoksi vaikeaa kontrolloida (varsinkin työnantajan luona asuvat)
  - Suuri osa työstä **epävirallisen talouden** piirissä
  - Työehtoja rikotaan, useissa maissa myös lainsäädäntö puutteellista
  - Pahimmillaan orjuuden kaltaiset työ- ja asuinolot
- Alaa koskeva **poliittinen päätöksenteko** ratkaisevassa roolissa: tuetaanko mielikuvaa perinteisestä **kotiapulaisesta** vai edistetäänkö kotitaloustyöntekijän **ammattillista** asemaa

”

“We are moving the standards system of the ILO into the informal economy for the first time, and this is a breakthrough of great significance. History is being made.”

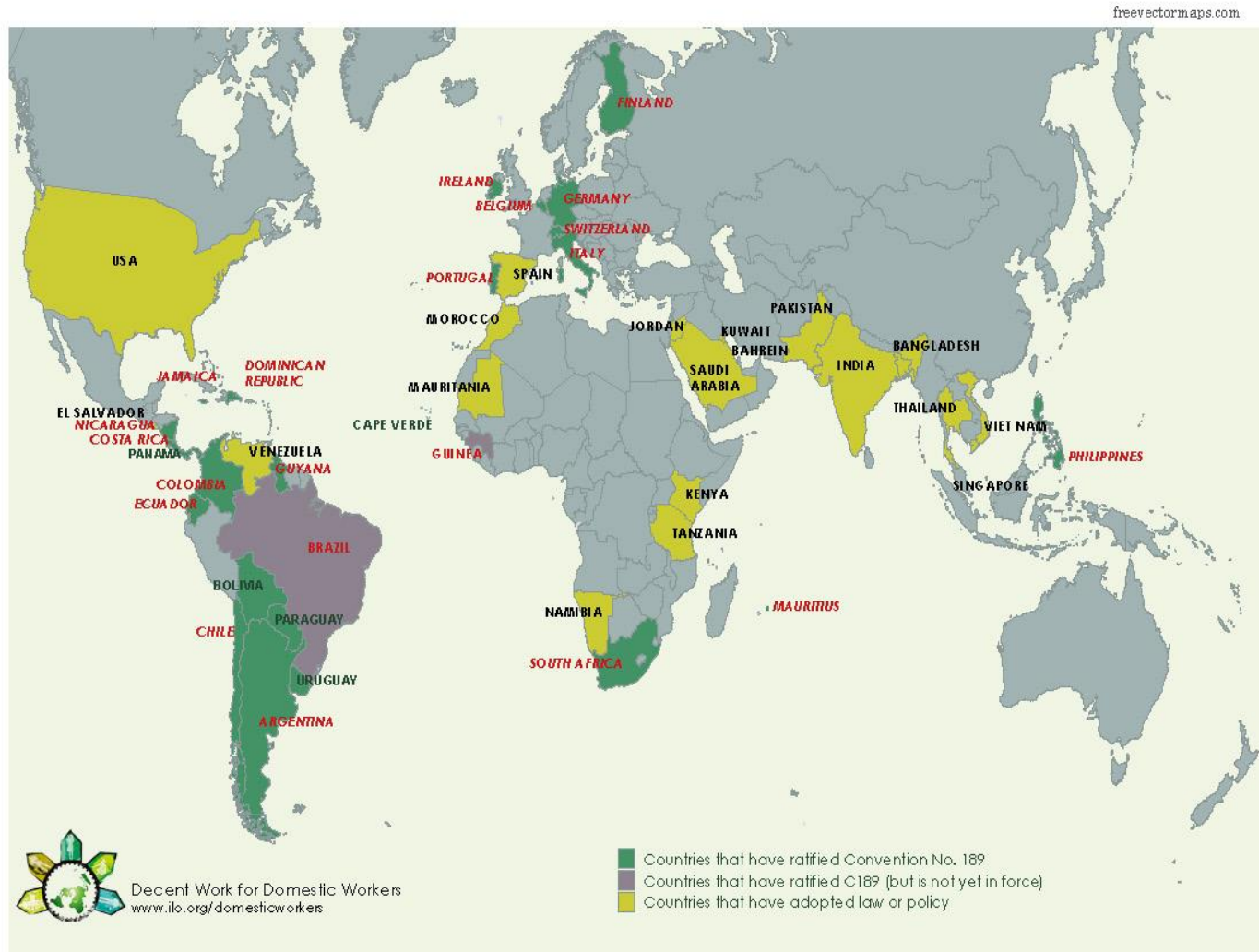


Juan Somavia  
ILO:n kansainvälinen työkonferenssi 2011



## ILO:n yleissopimus 189

# ILO:n kotitaloustyötä koskeva yleissopimus 189



- Pääkohdat:
  - Kotitaloustyötä pidettävä **ammattina**
  - Työntekijöille on tarjottava oikeudenmukaiset työehdot ja **ihmisarvoiset työolot**
  - Työntekijöitä suojellaan tehokkaasti kaikilta väärinkäytön, häirinnän ja väkivallan muodoilta
  - Työnantajan kotitaloudessa asuville työntekijöille tulee taata heidän yksityisyyttään kunnioittavat ihmisarvoiset asuinolosuhteet

# Yleissopimuksen 189 merkitys

- Yleissopimuksen ratifioineet maat tunnustavat kotitaloustyön työnä ja alalla työskentelevät **työntekijöinä**
  - Eriyisen suuri merkitys maissa, joissa työtä tekevät perinteisesti työnantajien sukulaisia
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
  - Perinteinen naisten tekemä **kotityö on työtä**
  - Asettaa kotitaloustyön työehdot lähemmäs muita aloja, murtaa käsitystä kotitaloustyön erityisestä (heikommasta) asemasta
- Tärkeä väline kansallisille ja kansainvälisille organisaatioille, jotka ajavat kotitaloustyöntekijöiden oikeuksia
  - **Vahvistaa toimijoiden sanomaa** ja yhdistää heitä
- Lainsäädäntöä säätelee kunkin maan sosiaaliset ja kulttuuriset normit, joiden muuttaminen lyhyellä aikavälillä haastavaa

**“Our dream became a reality, and we are free—slaves no more, but workers.”**

Myrtle Witbooi,  
Kotitaloustyöntekijöiden  
kansainvälisen verkoston  
(IDWN) puheenjohtaja

# Kotitaloustyön asema EU:ssa

- EU:n perusoikeusviraston mukaan kotitalous- ja hoivatyö kuuluu aloihin, joilla on suurin työvoiman vakavan hyväksikäytön riski
  - Erityisesti (paperittomien) maahanmuuttajanaisten asema heikko
  - Työntekijöiden aseman parantamiseksi avainasemassa ammattitaidon kehittäminen ja koulutus, sosiaaliturva sekä oikeudenmukaiset työehdot
- Euroopan parlamentti kehotti vuonna 2016 kaikkia jäsenmaita ratifioimaan ILO:n yleissopimuksen 189. Vuoden 2018 lopussa näin oli tehnyt 6 maata (Suomi vuonna 2016)



# Kotitaloustyön tulevaisuus Suomessa?

- Yksityisten koti- ja hoivapalveluiden käyttö kasvussa
  - Kotitalousvähennys kannustaa osaltaan palveluiden käyttöön
  - Kotitalousvähennystä käytti kotitalous- ja hoivapalveluita varten 140 000 henkilöä vuonna 2010, vuonna 2016 jo 150 000 henkilöä
- Myös vanhusten kotihoito yleistynyt viime vuosina
  - Vanhuspalveluiden piirissä olevista 57 % kotihoidossa (THL 2018)
- Kotihoidon yleistyessä huomiota kiinnitettävä entistä enemmän työn kuormittavuuteen sekä palveluiden laatuun
- Miten kotityö järjestetään niin, että työoikeudet ja ihmisoikeudet toteutuvat työntekijöiden osalta

- Merita Jokela
- [Merita.jokela@thl.fi](mailto:Merita.jokela@thl.fi)
- @meritajokela

**KIITOS!**